loodes, millest leitud muu seas ketassõlgi, kaarsõlgi, käevõrusid, helmeid jne.

Nooremast rauа-ajast on pärit kustki Haaslavalt leitud araabia rahad, mõned helmed jne.

Maalinnu on 2, neist 1 kindel ja nimelt Linnamägi Unipiha mõisast Suure-Kambjasse mineva maantee ääres, Unipiha end. kõrtsist umb. 100 m edelas. Teisest, nimelt Uibumõisa juures, viimasest põhja pool, ei ole kindlasti teada, kas see on olnud muistne maalinn.

Mõisad. Suure-Kambja mõisa (saksa k. Gross-Camby), kirikust 1.5 km lõunakagu poole, on 15 aastasaja lõpul v. Buxhöwden'ite soole kuulunud ja järgneva aastasaja alul Stackelberg'idele ära müüdud. 1580 võeti mõisa Stackelberg'idelt ära, sest et need rootslaste poole hoidsid, ja anti kellelegi Czarnowsky'le. Rootsi ajal said Stackelberg'id ta tagasi ja vahetasid v. Knorring'itega 1790. a. Vaiatu mõisa vastu (Torma kihelk.). Võiks mainida, et 1857 omandasid v. Stackelberg'id Vastse-Kuuste mõisalt Vana- ja Vastse-Voore karjamõisa. Mõisa võõrandati v. Löwis of Menar'itelt. Plaanistatud 1920. a. ühes juurdekuuluva Voore karjamõisaga. Härrastemaja on ühekordne vana puuehitus.

Vastse-Kambja mõisa (saksa k. Neu-Camby) asub kiriku juures. v. Stackelberg'ide ajal eraldati ta Suure-Kambja mõisa küljest ja müüdi 1868. a. Gernhardt'idele ära, kellele ta jäi kuni võõrandamiseni. Peale võõrandamist 1920 renditi ta juurdekuuluva Kiisa karjamõisaga endisele omanikule. 1923. a. plaanistatud. Härrastemaja kahekordne uuem kiviehitus.

Maidla mõisa (saksa k. Maydelshof), kirikust 7.0 km idakagu poole. Selle endisele Pühajärve mõisa omanikule v. Maydell'ile kuuluva mõisa andis poola-aegne maavalitseja Chodkiewitz kurjeer Jaruschka'le. Rootsi aja alguseks oli mõisa täiesti tühjaks jäänud ja Gustav Adolf andis selle esiteks (1626) Niemann'ile, 1631. a. aga Köber'ile. Kuid 1660. a. oli mõisaomanikuks v. Koskull. Mõisa langes reduktsiooni alla. Restitutsiooni puhul (1684) said v. Koskull'id selle tagasi ja mõisa läks hiljemini päranduse teel nende sugulaste, esmalt v. Bock'ide, pärast Suure-Kambja mõisa omanikkude v. Stackelberg'ide kätte, neilt aga ühes Suure-Kambjaga vahetuse teel Vaiatu mõisaga v. Knorring'itele. Võõrandati v. Löwis of Menar'itelt. Plaanistatud 1920. a. Härrastemaja ühekordne puuehitus.

Vana-Kuuste mõisa (saksa k. Alt-Kusthof), kirikust 7.5 km kirde poole, oli juba orduajal Zoege soo käes. Poola valitsuse ajal kaotasid Zoege'd mõisa, sest et nad Rootsi poole hoidsid ja ära Põhja-Eestisse läksid. 1590. a. anti mõisa Gerstenzweig'idele. Gustav Adolf andis mõisa 1626. a. Norrköpingi õiguse põhjal Robertson'idele, kellele kuninganna Christina ta 1646. a. kinnitas. Viimane pärandas mõisa väimees Ascherton'ile, kes veel 1682. a. mõisat pidas. Restitutsioonil (1723) said mõisa Ungern-Sternberg'id, Zoege'de naissoost järeltulijate kaudu. Mööda minnes olgu mainitud, et 1786. a. Liiva kõrts ja vesiveski ostuteel Kuuste mõisa külge liideti. Ungern-Stern-